

Korban Pesach and the Tenth Plague

Let me open with several questions:

- 1) Matzah and Maror are commemorative foods. We eat matza to commemorate that the dough of our forefathers didn't have time to ferment during Yetziat Mitzrayim. I.e., that the redemption was swift and abrupt, כהרף עין, so that Israel had no time even to bake bread for the journey. But if so, why were Israel commanded to eat matzah in Egypt with the Korban Pesach? Likewise maror is commemorative, to remember that the Egyptians embittered our lives. But why eat it in Egypt, before the exodus?
- 2) Just as Israel were commanded to eat matza with the Korban Pesach, they were commanded to eat with walking sticks in hand, with their hips belted and their shoes on, prepared to leave. On the other hand, they were commanded not to leave their homes till morning. Our Pesach seder is precisely the opposite, we recline leisurely as free people. If they couldn't leave till morning, why did they need to eat בחיפזון, in haste?
- 3) A halacha of Pesach dorot is the prohibition against taking the meat of the korban outside. Pesach Mitzrayim—the people were commanded not to go out. Why the difference?

I will give 3 answers to these questions.

First: Pesach Mitzrayim was Israel's first prescribed ritual, and it was the paradigm for what would become עבודת ה' of the Jew. In this paradigm, there is a keen attentiveness to historical events; but the intuitive reaction to outside events is displaced by the allegiance to G-d. We are aware of events, we commemorate events, but we don't react to events in a vacuum, but in context of our relationship with G-d. Thus, on the night that was ordained for יציאת מצרים, the Jew sat at his seder in Egypt eating matza and maror. Matza, in this understanding, was the bread of affliction, just as maror was a food of affliction. This is as we say in the haggadah: **הא לחמא עניא די אכלו אבתנא בארעא דמצרים**. At the same time, the Jew ate the Pesach sacrifice roasted like a king. Moshe had told Pharaoh they could not worship G-d in Egypt lest the Egyptians stone them for sacrificing sheep, a practice abhorred by the Egyptians. **הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם והם לא יסקלונו**? But when G-d commanded them to sacrifice in Egypt, they sacrificed in Egypt. They were commanded to eat בחיפזון. But when Pharaoh's messengers showed up hollering at Moshe's door and the doors of the Jews to expel them from Egypt following **מכת בכורות**, and the Jews turned an indifferent ear!! Source 2, Tanhuma. We will leave Egypt when G-d tells us, not when you tell us. We have only one Commander in Chief. So although the intuitive reaction of the slave would be to bolt through the door that was suddenly opened, the Jew sat in Egypt simultaneously contemplating and mocking the enslavement, but awaiting the Divine signal to leave.

2) R. Zadok Hacoen of Lublin (1823-1900)

The expressions of **חיפזון** were not needed on a practical level to leave Egypt; they were needed to ready the Jews in spirit to leave Egypt. Even though the slave wants to bolt through the open door, it is one of the hardest things in life to face the unknown. So when the door was opened, most people would not choose to leave Egypt. According to R. Zakok, the Jews needed to practice **חיפזון**, to ready themselves for **חיפזון**. R. Zadok says, some life decisions can only be made quickly, if you pull the band aid off slowly, you'll lose the courage to act.

According to this understanding, matzah is a food of haste.

3) R. Yitzhak Abarbanel connects the **חיפזון** with **מכת בכורות**. The Jews needed to eat in haste in order to finish their celebration before **מכת בכורות**. He doesn't say this, but if we follow his idea, we can explain all the rules of Pesach Mitzrayim:

All slaying the korban at the same time, roasting whole (not marinating, chopping, cooking in a sauce), no side dishes (**על מצות ומרורים תאכלוהו**), no desert, hips girded, shoes on, even matzah itself is not a food one can consume in a leisurely fashion.

Why did we need to finish the festive meal before **מכת בכורות**?

I believe we'll have the answer if we compare 2 nights in the Torah wherein redemption of the righteous and punishment/destruction of the wicked were juxtaposed:

The common elements:

- 1) **גאולה והשמדה**
- 2) Matzah
- 3) Activity at the door.
- 4) **לא יכלו להתמהמה**
- 5) The prohibition against going outside during the plague; the prohibition against witnessing the destruction.

Perhaps the point is that G-d doesn't wish reveling at the enemy's destruction to become part of our celebration.

According to this explanation, the purpose of eating matzah in Egypt, of eating with their hips belted and their shoes on, and in fact of all the aspects of the Korban Pesach—was to finish the rejoicing before midnight, when **מכת בכורות** would take place.

Shemot Chapter 12

God said to Moses and Aaron in Egypt: ... Speak to the entire community of Israel, saying: On the tenth of this month, every man must take a lamb for each extended family, a lamb for each household. If the household is too small for a lamb, then he and a close neighbor can obtain a [lamb together], as long as it is for specifically designated individuals. Individuals shall be designated for a lamb according to how much each one will eat. You must have a flawless young animal, a one-year-old male. You can take it from the sheep or from the goats. Hold it in safekeeping until the fourteenth day of this month. The entire community of Israel shall then slaughter [their sacrifices] in the afternoon. They must take the blood and place it on the two doorposts and on the beam above the door of the houses in which they will eat [the sacrifice]. Eat the [sacrificial] meat during the night, roasted over fire. Eat it with matzah and bitter herbs. Do not eat it raw or cooked in water, but only roasted over fire, including its head, its legs, and its internal organs. Do not leave any

of it over until morning. Anything that is left over until morning must be burned in fire. You must eat it with your waist belted, your shoes on your feet, and your staff in your hand, and you must eat it in haste. It is the Passover (*Pesach*) offering to God. I will pass through Egypt on that night, and I will kill every first-born in Egypt, man and beast. I will perform acts of judgment against all the gods of Egypt. I [alone] am God. The blood will be a sign for you on the houses where you are staying. I will see the blood and pass you by (*pasach*). There will not be any deadly plague among you when I strike Egypt...

Moses summoned the elders of Israel, and said to them, 'Gather [the people] and get yourselves sheep for your families, so that you will be able to slaughter the Passover sacrifice. You will then have to take a bunch of hyssop and dip it into the blood that [will be placed] in a basin. Touch the beam over the door and the two doorposts with some of the blood in the basin. Not a single one of you may go out the door of his house until morning. God will then pass through to strike Egypt. When he sees the blood over the door and on the two doorposts, God will pass over that door, and not let the force of destruction enter your houses to strike...

It was midnight. God killed every first-born in Egypt, from the first-born of Pharaoh, sitting on his throne, to the first-born of the prisoner in the dungeon, as well as every first-born animal. Pharaoh stayed up that night, along with all his officials and all the rest of Egypt. There was a great outcry, since there was no house where there were no dead. Pharaoh sent for Moses and Aaron during the night. 'Get moving!' he said. 'Get out from among my people - you and the Israelites! Go! Worship God just as you demanded! [Pharaoh] sent for Moses and Aaron during the night. 'Get moving!' he said. 'Get out from among my people - you and the Israelites! Go! Worship God just as you demanded! Take your sheep and cattle, just as you said! Go! Bless me too!' The Egyptians were also urging the people to hurry and leave the land. 'We are all dead men!' they were saying...

[The Israelites] baked the dough that they had brought out of Egypt into unleavened (*matzah*) cakes, since it had not risen. They had been driven out of Egypt and could not delay, and they had not prepared any other provisions.

Breshit Chapter 19

The two angels came to Sodom in the evening, while Lot was sitting at the city gate. Lot saw them and got up to greet them, bowing with his face to the ground. He said, 'Please, my lords, turn aside to my house. Spend the night, bathe your feet, and then continue on your way early in the morning.' 'No,' they replied, 'we will spend the night in the square.' [Lot] kept urging them until they finally turned aside to him and came to his house. He made a feast for them and baked *matzah*, and they ate. He said, 'Please, my lords, turn aside to my house. Spend the night, bathe your feet, and then continue on your way early in the morning.' 'No,' they replied, 'we will spend the night in the square.' [Lot] kept urging them until they finally turned aside to him and came to his house. He made a feast for them and baked *matzah*, and they ate. They had not yet gone to bed when the townspeople, the men of Sodom, surrounded the house - young and old alike - all the people from every quarter. They called out to Lot and said, 'Where are the strangers who came to you tonight? Bring them out to us so that we may know them!' Lot went out to them in front of the entrance, shutting the door behind him. He said, 'My brothers, don't do such an evil thing!...

The strangers said to Lot, 'Who else do you have here? A son-in-law? Your own sons? Your daughters? If you have anyone in the city, get them out of the area. We are about to destroy this place, for [the people's] outcry is great before God. God has sent us to destroy it.'...Lot went out and spoke to his sons-in-law, who were betrothed to his daughters. He said, 'Get moving! Get out of this area! God is about to destroy the city!' To his sons-in-law, it was all a big joke...As dawn was breaking, the two angels hurried Lot. 'Get moving!' they said. 'Take your wife and two daughters who are here! You don't want to be swept away because of the city's sin!' He hesitated. The strangers grabbed him, his wife, and his two daughters by the hand, leading them out, and left them on the outskirts of the city. God had shown pity on [Lot]. When [the angel] had led them out, he said, 'Run for your life! Do not look back! Do not stop anywhere in the valley! Flee to the hills, so that you will not be swept away!'

קרבן פסח ומכת בכורות

1. הגדה של פסח

מצה זו שאנו אוכלין על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם מיד, שנאמר וַיֹּאפֹּר אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עִגְלַת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמַץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם... מרור זה שאנו אוכלין על שום מה, על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים שנאמר וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחַמֵּר וּבַלְבָּנִים וּבְכָל עַבְדָּה בְּשֹׁדָה אֶת כָּל עַבְדֹתֶם אֲשֶׁר עָבְדוּ בְהֶם בְּפָרְדָּ:

2. שמות פרק יב

(א) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: (ג) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שיה לבית אבת שיה לבית: (ד) ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במקסת נפשית איש לפי אכלו תכסו על השנה: (ה) שנה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו: (ו) והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים: (ז) ויקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם: (ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלו: (ט) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו: (י) ולא תותרו ממנו עד בקר והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו: (יא) וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים ועליכם בגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה: (יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה': (יג) והיה הדם לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים:

(כא) ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אלהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתכם ושחטו הפסח: (כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסוף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: (כג) ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף:

(כט) והיה בחצי הלילה וה' הפה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: (ל) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת: (לא) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' פדברכם: (לב) גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי: (לג) ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו פלנו מתים:

(לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם:

(מג) ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו: (מד) וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: (מה) תושב ושכיר לא יאכל בו: (מו) בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא תשברו בו: (מז) כל עדת ישראל יעשו אתו:

3. תנחומא פרשת בא

סימן ז ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו, אמר ליה משה כך צונו הקב"ה ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. וכי גנבים אנחנו שנצא בלילה? לא נצא אלא ביד רמה לעיני כל מצרים!
סימן יט ד"ה ויקם פרעה לילה... היה הולך וקורא בלילה בכל שוק ושוק ואומר: היכן הוא משה, והיכן הוא דר... [א"ל פרעה] קומו צאו מתוך עמי. אמר לו משה וכי גנבים אננו, הקב"ה אמר לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. א"ל פרעה: בבקשה ממך קומו צאו! א"ל משה: למה אתה מטריח הרבה? א"ל: שאני בכור ומתיירא אני שמא אמות. א"ל משה: אל תתיירא מן הדבר, לגדולה מזו אתה מתוקן...

4. צדקת הצדיק, סימן א

ראשית כניסת האדם לעבודת ה' צריך להיות בחפזון, כמו שמצינו בפסח מצרים, שהיה נאכל בחפזון ולא פסח דורות (פסחים צו.), מפני שהתחלה לנתק עצמו מכל תאות עולם הזה שהוא מקושר בהם צריך לשמור הרגע שמתעורר בו רצון ה' ולחפוז על אותו רגע למהר לצאת מהם, אולי יוכל. ואחר כך, שוב ילך במתינות ולאט כדין פסח דורות.

5. ר"י אברבנאל, פ' בא (עמ' צז-צח)

הה' צוה שלא יותרו ממנו עד בוקר, ואם יותר ישרפוהו באש. ובזה החמירה התורה בפסח יותר ממה שהחמירה בשאר הקדשים, שהיה החמור מהם נאכל ביום ובלילה אחד, והפסח היה נאכל בלבד ללילה אחד. והנה יתבאר טעמו אחר זה, והנה אסרה תורה הנותר לבקר, לפי שתכלית אכילת הפסח היה שיהיה נאכל קודם עת מכת בכורות...

6. בראשית פרק יט

(א) ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה: (ב) ויאמר הנה נא אדני סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נלין: (ג) ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו: (ד) טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדם נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה: (ה) ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם: ... (ט) ויאמרו גש הלאה ויאמרו האחד בא לגור וישפט שפוט עתה נרע לך מהם ויפצרו באיש בלוט מאד ויגשו לשבר

הדלת: ... (טו) וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר: (טז) ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו בחמלת ה' עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר: (יז) ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחרך ואל תעמד בכל הכר הרה המלט פן תספה:

7. שכל טוב בראשית פרק יט ד"ה ויפצר במ ומצות אפה, שהי' ליל שני של פסח

8. ילקוט שמעוני דברי הימים ב רמז תתרפה
א"ר יונתן: מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה ? בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקדוש ברוך הוא מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים לפני שירה ?